Recomanacions de seguretat en l'ús de ferramentes manuals

Per treballar amb ferramentes manuals s'ha de tenir en compte les següents precaucions i mesures generals de seguretat:

1. Utilitzeu instruments de bona qualitat, correctament dissenyats, que tinguen la duresa apropiada i els mànecs o anses ben fixos. Cal seleccionar les ferramentes correctes per a cada treball i no usar-les per a uns altres fins que no siguen els específics d'aquestes, ni sobrepassar les prestacions per a les que, tècnicament, han sigut concebudes. Per exemple, no empreu els ganivets com a palanques, els tornavisos com a cisells, les alicates com a martells, etc.
2. Verifiqueu el bon estat de conservació de les ferramentes abans d'usar-les (els mànecs sense estelles, que no estiguen trencades ni oxidades, etc.). Si presenten qualsevol deficiència, heu de retirar-les immediatament per reparar-les o substituir-les per unes altres. És important realitzar revisions periòdiques de les ferramentes.
3. Transporteu les ferramentes de forma segura. Porteu-les en caixes, maletes o bosses, amb els tallants i les puntes protegits. Per pujar a una escala, transporteu-les en una cartera, en una cartutxera fixada a la cintura o en una bossa de bandolera i no mai us les col·loqueu a les butxaques.
4. Guardeu les ferramentes ordenades, netes i en un lloc segur. El desordre dificulta la selecció de l'utensili precís i condueix a que s'utilitzen uns altres menys adequats. S'han de guardar en un lloc específic (calaixos, caixes, maleta de compartiments, armaris, panells de paret o una habitació per a les ferramentes) i no deixar-les en llocs alts perquè poden lliscar i caure. En tots els casos, emmagatzemeu-les amb la punta i el tallant protegits.

Alicates. Estan dissenyades per subjectar, doblegar o tallar i cal utilitzar-les només per a aquestes funcions. No mai s'han d'emprar per afluixar femelles o caragols (per a això utilitzeu claus o tornavisos), ja que es corre el perill que rellisquen i es produïsquen lesions a les mans, ni tampoc per colpejar objectes.

Tornavisos. El gruix, amplària i forma d'aquesta ferramenta han d'ajustar-se perfectament al cap dels caragols. Una acoblament defectuós espatlla tant la ranura d'aquest, com la punta del tornavís i afavoreix que es produïsquen accidents. Cal utilitzar-los sempre fent l'esforç de manera vertical sobre el caragol per evitar que rellisque. La peça sobre la que s'ha de treballar ha de recolzar-se sobre una superfície plana i ferma, no la subjecteu amb les mans, sobretot si és xicoteta. Els tornavisos no s'han d'usar com a palanques, com a cisell, ni per perforar.

Claus de boca fixa. La majoria d'accidents relacionats amb aquestes ferramentes, colps i caigudes, es produeixen quan s'escapa la clau del punt de subjecció i l'esforç aplicat queda fora de control. Per evitar que rellisque, és molt important que la clau quede completament abraçada o encaixada a la femella i forme angle recte amb l'eix d'aquesta. S'ha d'efectuar la torsió girant cap a la persona que l'utilitza, no mai empenyent, s'ha de vigilar especialment que

els artells no colpegen contra cap objecte. No utilitzeu tubs a manera de palanca en les claus. Quan no cedisquen les femelles encallades, empreu claus de colpejament o productes desbloquejadors.

Martells i maces. Un accident d'especial gravetat associat a aquestes ferramentes és el que es produeix quan es desprèn el cap del martell en colpejar. Abans d'usar-los, és bàsic que us assegureu que el cap i el mànec estan sòlidament encaixats per la corresponent falca de fixació i no utilitzeu aquells on aquesta unió s'haja reforçat amb cordes o fils d'aram. Subjecteu el martell per l'extrem i colpegeu de manera que la cara del cap quede paral·lela a la superfície que es colpeja. Així, les accions són més segures i precises.

Serres. La fulla de les serres és una cinta d'acer esmolada i dentada; el contacte accidental amb aquesta pot produir greus talls i ferides. Heu de transportar-les i guardar-les sempre amb fundes de protecció. Abans de començar a treballar, fixeu fermament la peça de treball per evitar que es moga. La ferramenta ha d'estar lleugerament inclinada en començar a serrar i els primers talls es faran estirant d'aquesta cap arrere, no mai l'empenyeu, per facilitar l'inici del tall que actuarà com guia de la serra.

Llimes. Les llimes sempre han de portar el mànec corresponent, i aquest ha de tenir una abraçadora metàl·lica. La llima ha d'introduir-se profundament en el mànec i ha d'estar ben recta respecte d'aquest. La llima s'ajusta al mànec i no el mànec a la llima. És molt perillós colpejar o fer palanca amb una llima, ja que és fràgil i pot trencar-se i projectar els trossos amb gran força, açò pot ocasionar lesions greus.

Estenalles. Les estenalles corrents només heu d'emprar-les per arrancar claus i per tallar fils d'aram o peces metàl·liques de secció i resistència mitjana. No heu d'usar les estenalles per subjectar o sostenir peces sotmeses a esforços que puguen provocar projeccions violentes, ja que no asseguren una bona subjecció. No s'han d'utilitzar com a martells, ja que és fàcil que produïsquen lesions a les mans, a causa de la curvatura de la superfície de xoc d'aquestes.

Més informació:

Notes tècniques de prevenció de l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball:
NTP 391: Ferramentes manuals (I): condicions generals de seguretat
NTP 392: Ferramentes manuals (II): condicions generals de seguretat
NTP 393: Ferramentes manuals (III): condicions generals de seguretat